CS (MAIN) Exam:2016

M-ESC-CU-SNDA

سنڌي / SINDHI

(عربي لپي) / (ARABIC)

(لازمي) / (COMPULSORY)

وقت - 3 ڪلاڪ	ڪل مارڪون 300
*Time Allowed : **Three** Hours*	*Maximum Marks : **300***

ضروري هدايتون:

- مهرباني ڪري سوال جا جواب لکڻ کان پهريان هيٺ ڏنل هدايتون ڌيان سان پڙهو.
- سڀيئي سوال ڪرڻ ضروري آهن.
- هر سڪ سوال جي سامهون مارڪون لکيل آهن.
- جواب سنڌي عربي لپيءَ ۾ لکڻا آهن. جيڪڏهن ڪنهن سوال جي جواب الڳ ٻي ڪا هدايت آهي ته اُنجو ڌيان ڪيو وڃي.
- ڪنهن سوال ۾ اڪر جي سيما نهيي ته اُن کي ڌيان ۾ رکي جواب ڏيو وڃي. ڪنهن سوال جو جواب گهربل لفظن کان نٿيڙو يا وڌيڪ اوسانڪ ته مارڪون گهٽجي سگهن ٿيون.
- سوال سان گڏ ڏنل جوابي جاءِ يا ۾ هڪ جملو يا پيراگراف خالي ڇڏيل آهي ته اُن کي ڪراس ڪيو وڃي.

QUESTION PAPER SPECIFIC INSTRUCTIONS

Please read each of the following instructions carefully before attempting questions :

All questions are to be attempted.

The number of marks carried by a question / part is indicated against it.

*Answers must be written in **SINDHI (Arabic)** unless otherwise directed in the question.*

Word limit in questions, wherever specified, should be adhered to and if answered in much longer or shorter than the prescribed length, marks may be deducted.

Any page or portion of the page left blank in the Question-cum-Answer Booklet must be clearly struck off.

.1Q هيٺين مان ڪنهن به هڪ وشي
جي اٽڪل 600 لفظن ۾ مضمون لکو- 100

(a) شفافيت جيو اهم آهي

(b) سمارٽ شهر ۽ ان سمارٽ شهرواسي

(c) سرگرم انصاف بنام انصاف جي لامحدوديت

(d) سکولي ٻارن ۾ وراثت لاءِ سنڌ ۾ پيدا ٿيل

.2Q هيٺ ڏنل ٽهرو ڏيان پڙهو
۽ انجي هيٺان لکيل سوالن جا جواب
ساف، صحيح ۽ ستر بولي ۾ لکو 12×5=60

اهو چيو ويو آهي ته عورتون اڌ آباديءَ
جا نمائندا آهن. انسان انهن جي بدليءَ سگهن
ٿا. اهي انکان وڌيڪ جڳهه جو حق رکن
ٿيون. پر ته به هرهڪ ديش جي اتهاس
جي سيني ڏاڙن شقافيت ۽ ڏاڙين، ڪيترن
ڏرم ذات، ورڪ، ورٽ، نصل، گهٽائي ۽ وارن
ماضي ۽ زمان حال ۾ عورتن جي جيون جي هرهڪ
ڪيٽيگري ۾ مرد کان گهٽ ڪيو ويو آهي
آهي. ڪا نه هڪ ترتيب سان ڪاڏو ڪم

تعليم، تندرستي ۽ واڌاري ۾ حصو وٺڻ جا
موقعا، آگاهي ۽ پهچ ۾ سڀني جي برابري
کي برقرار رکڻ ۾ بنيادي ڪردار ادا ڪري ٿو.
اڄ جي دنيا ۾ سڀ کان وڏي ٿوري ۽
واري قطار ۾ ڪير بيٺو آهي؟ بلڪل سڀ کان
ڪمزور ۽ بي آواز شخص جي روپ ۾ نه ٿو ڏسي.
جنهنجي شخصي حق سياسي پهچ ۽ ڪيس
ان روپ ۾ نه ٿو ڏسي ته هو پنهنجو
پاڻ ۾ ٻوڙيل آهن، انهن جو پنهنجو سمان
۽ خود مختياري آهي، ته هو سمان جو حق
رکن ٿيون، ته سلامتي بندوبست ۾ قانون
۽ ادارن ۾ سڌن برابر حق آهن. انجي
بدران اهي مرد جي فقط اوزار جي روپ ۾
ڏسيون ويون ٿيون. ڪيترن ڀيرن هيءَ
اڻٽي وڃي ويڙهه واري پرتيڪ (اهڃاڻ) جي
روپ ۾، سيوا ياڻو رکڻ واري، جسماني
طور شناخت ڪرڻ جو ذريعو ۽ ڪنهن
جي عام شاهوڪاري ۽ جي عيوضي جي روپ ۾
ماڻيو ويندو رهيو آهي. سڌن ثقافتي
قبوليت فقط ان روپ ۾ آهي ته اهي
عورتون مرد جي ڏي ۽ زال يا ماڻ آهن. انکان
سواءِ سڌن جا سياسي پهچ ۽ مشين
سياسي جي نه رهڻ تي اهي
ڏسيون ويون ٿيون. هيءَ پاڻ ماڻ

اصليون زالون ان گهيري کان باهر بيندل
نظر اچن ٿيون. انهم اهي شامل آهن جيڪي
سانسڪرت روپ سان قبوليل شادي، لائق
اوستا جون آهن پر اڃا تائين شادي شده
نه آهن. يا جيڪي ودوائون آهن. طلاق شده
آهن يا الڳ ٿي ويون آهن. مرد جي
سلامتي، جي گهيري جي غير حاضري، کي
سماج سٺو نه ٿو سمجهي. اڪثر ڏٺو ويو آهي
ته وڏي ڦوڪي ٿي ڏسڻ ۾ عورت ان
سلامتي، جي گهيري کي قبولڻ کان انڪاري
ٿي. يا پنهنجي ساٿي، کي حادثي يا بيماري،
جي ڪري وڃائي وهي ٿي. مرد کي سڀ کان
وڌيڪ ساڻ آن عورت سان آهي جيڪي
نه رڳو اصليون رهن ٿيون. پر هر شرط ۾
ڇانو کان باهر پنهنجي سياڻپ سان
جيون گذارين ٿيون.

عورتون سڀ کان ترقي ويل ديش
۾ 60 کان 80 سيڪڙو تائين ڪاڏي کي
اپنائين ٿيون، دنيا جو اڏ ڪاڏو اپاڙڻ
جو شرف انهن کي ئي آهي. سانسڪرت
روپ سان ۾ ڏنو ويو ته گهٽو تڙ گهر ۾
زالون ئي ڪاڏو ڏيڻ وارين آهن. ته ۾
پاڻ ۾ سماج سانسڪرت ريتين اهو

طي ۽ ڪن شين ۾ گھرن ۾ زالون ۽ ڳوٺ ۾ رھندڙ
ماڻھو ٻئي ڪنھن ڪاڻ ڪاڻ ۾ اڳين ٻه ٽي ڏھاڙي
ٿو ۽ انھن جي ماڻڪ لاءِ ڪجھ نہ ٻڌي. اھڙن
گھرن ۾ جتي سڀي انداز ۾ ڪاڏو آھي اتي ٻه
عورتن جي صحت مند ڪاڏو نشو ملي. اڪيلين
عورتون ۽ سامائڪ ٻڌڻ ۾ وڏي تفاوت
جي ڪري ان قطار ۾ خود جي دم تي دنيا ۾
جدو جھد ڪن شيون.

پارت انھن ديش ھان ۽ ھڪ آھي
جتي مردن جي پيٽ ۾ زالن جو تعداد
تمام گھٽ آھي. ديش جي آدم شماري ۾
اھو سيڪڙو گذريل صدي ۾ ڪان لڳاتار گري
رھيو آھي. 2011 جي آدم شماري ۾ ڄاڻ ٿيو
ھاڻ پيٽي ۽ ھرھڪ 1000 پرش جي برعڪس
933 زالون آھن. ڏيڪھن مردن وانگر زالن
جي ھڪ جھڙا حدبڻ جا وڌيڪ ملن. گڏوگڏ
سڀن تندرستي ۽ پوشڻ جو ڏيان ڪاڻ
وڃي ٿو اھو امڪان زور وٺي ٿو ته مرد
۽ زالن جو تعداد برابر ٿي وڃي. فلحال 2001
۾ زالن جو تعداد برابر ٿي ھروڀرو پنجاھ ڪڪ
۾ مردن جي پيٽ ۾ زالون ٿي ھروڀرو 2011 جي آدم شماري
گھٽ ھيون ۽ اھا نسبت 2011 جي آدم شماري
۾ ٿوري سڌري يعني 933 جي پيٽ 940
شيون. ھڪ وڏي جنتا جو سبب اھو

آهي ته 2001 ع جهن سالن جي هاڻ ع
چوڪرن جي پيٽ ع چوڪرين جي جنم در
9:7 ۾ ڏهجي ويندي ۽ 2011 ع اڃا وڌيڪ گهٽي
9:6 ڏهجي ويندي. اهي انگ اکر ٻڌائين ٿا ته
سماج ۾ ڇوڪرن ۽ ڇوڪرين ۾ وڏو فرق
تخليق جي هلندي، لڳاتار زالن جي جيئڻ جا
وڌ گهٽ ئي رهيا آهن. جيڪي سڀني ٿورن
پارٽيه سماج ع نيماڻيتي روپ سان لڳين
ڇوڪريون ۽ زالون مارجي رهيون آهن

(a) آدم شماري ۽ جا انگ اکر ڇوڪرين
12 ۽ زالن جي باري ع خطرو سڌريش تا ڏين؟

(b) پوجيت ۽ عورت جي باري ع اسانجي عجيب اسپيڪ عڪاسي آهي؟
12

(c) ا لهو دليل ڏيڻي سگهجي ٿو ته آڪڙان وڌيڪ عورتون آهاڻ ع چاهيل آهن
12 ڇو جو ڇوڪرن ۽ ساڻ ليڪي سرجيا مطلب ٿين ٿا؟

(d) پٽر سناتڪ سماج ع عورتون صرف
صرف اوزار جي روپ ع ڏهجي ويون
12 آهن؟

(e) ليڪڪ متابق اڄوڪي عورت کي اساني
سماج ع جيئڻ سولائي ۽ سان زخم
12 پذير بڻائي سگهجي ٿو؟

.3Q لعبت ڏنل تڪر جو ساڏ آنهي ۽ جي اڄل پاڻي تڪين جهي
جيئرو لکو. مهرباني ڪري اُن کان گهٽ نه ڪريو. ساڏ اوهانهي
پنهنجي پوليس ۽ هٿ ڪنڊي گهرجي.

60

انسان مان ڪهڙا ماڻهون ان گالهه سان پڪاءِ لهوندا نه
وفاداري ٽيڪ سالهه جوڳي گالهه آهي. انسان پنهنجي پريوار لاءِ
دوستن لاءِ ۽ پنهنجي ديش لاءِ وفاداري ڪرڻ جي اجازت ڏيندا
آهيون. حقيقت ۾ آنهن سڀني شخصي ماڻهون ۽ گروهه لاءِ وفاداري
ٽيڪ به گهرجي. جن لاءِ انسان شڪرگذار لهوندا آهيون. جڏهن انسان
وفاداري ۽ جي گالهه ڪندا آهيون تہ انسانيو مطلب اهو هوندو آهي تہ
جڏهن آهي ڪنهن مصيبت ۽ پريشاني ۾ هجن تہ انسان آنهن جي
مدد لاءِ تيار رهون. ڳڙوگڙ لهه وقت آنهن جي پاڻي ۽ لاءِ دلچسپي
رکون.

اڪثر اهو حساب ڪري ڏسو ويندو آهي تہ ڪهڙو
انسان هروقت ڏسڻ ٻڌڻ آهي جڏهن هو پنهنجي ماڻهن جي پاڻي
اداسين ڪندو آهي يا پنهنجي ديش جي سياسي خالف بغاوت ڪندو
آهي ۽ پنهنجي ديش جي ماڻهن کي انڌا ڏنڊ موت جا ڏنل ڏيندو
آهي. اهڙي قسم جي ماڻهن کي انسان اجازت نه ڏيندا آهيون.

پر ڪيترا ڀيرا اهڙي اسٽي ۾ پيدا ٿيندي آهي تہ
اهو فيصلو ڪرڻ ڏکيو ٿيندو آهي ڪير وفادار آهي ۽
ڪير بيوفا.

لھڪ ھوشیار ماڻھو پنھنجي ماڻھپي ۽ جوڀن ۾ ڪڏھن ڪڏھن پئسا
ڪمائڻ لاءِ پنھنجي پرڀاڳي ڇوڙيندو آھي. ھڪڙو اھو وسواس آھي
جو پنھنجي پرڀاڳي کي سال لڳاتار چالو رکي اڳتي پنھنجي ماڻھپي
۽ جوڀن کي بھترين طريقي سان ڪيئن گذاري سگھي ٿو. جيڪڏھن
ھو پنھنجي پرڀاڳي کي لڳاتار روڪي ٿو ته سندس ڪابلين
ٻيندي ۽ آخر ناڪامي کانپوءِ کيس ڪجھ نه ملي سگھندو.

تصور ۾ ڪيل واڌ ويڪر ھڪ طرح جو فيصلو ڪرڻ
واري ڇوڪري يا ڇوڪري جي ڏاڍا ڪڏا آھن. اڪثر انھيءَ قسم
جو پاڻ ضمير وارو ۽ جذباتي ھجڻ ڪري نه آخر تائين مدد ڪري گھرجي
۽ سندس آڏو پنھنجا ڪيل جي ڀڃڻ حوصلا افزائي ڪري گھرجي.
ٻئي پاسي ڪاوڙ حالت ۾ ھو پاڻ پنھنجي خريد ماتا پتا جي
مدد سنبڌي گذاريل ڪي ٽڪرائي ڇوڙيندي نه آڻي بيوفا
سمجھيو ويندو آھي. جيڪڏھن ھو ايندڙ وقت ۾ سڪلڻا
ھا ڪيل ڪري ٿو ته جواني ۾ ڪيل سندس بيوفائي ۽
تي افسوس ڪندو آھي.

ڪڏھن ڪڏھن اھا مشڪلات وڌندي آھي. جڏھن
ڪنھن انسان کي پنھنجي ديش ۾ سرڪار سان جوڙ ٻ
اڻ باڻي ۾ ڏنو ويندو آھي. پنھنجي ديش ۾ گنيل ۽
ڪرڻ گھڻي ملڪن جو آھي سيڙ جو پنھنجي ديش کي
خوشحال ۽ آباد بڻائڻ چاھيندو آھي. ڪڏھن ڪڏھن
اھو سوچي سرڪار جي خلاف بغاوت ڪري ويھندو آھي
ته سرڪار نڪمي آھي ۽ آخر وقت سرڪار کيراڻڻ ڪان
سواءِ ٻيو ڪجھ ڪري نه سگھندو.

الجزائر مارشلائن کي سرڪار بغاوتي ۽ غداري ظاهر ڪري ٿي.
ٿي سگهي ٿو آهي بغاوتي لهجن ۾ آتشن کي غدار چوڻ صحيح نه لڳندو
ٿي سگهي ٿو آهو گروهه پنهنجي ديشواسين جي لاءِ وڏيڪ وفادار
لهجن. بجاءِ ان جي نه لهو سرڪار الاءِ وفادار لهجي.

بدقسمتيءَ سان تيستائين اهو چوڻ تمام مشڪل آهي نه
اُن گروهه ۾ بغاوت ديش جي لاءِ وفاداريءَ سبب پر پيرن آهي يا
لهجي شخصي رواڻ جي ڪاوڙ جي ساڻ جيستائين اُما بغاوت سڏڻ نه
ٿئي تيستائين اهو سوال ڪڏهن پيدا ٿئي نه بغاوتي ڪاميابي ٿي وڃي
آتشن ۽ آتشن نشين سرڪار ناهي آهي. نه ڇا اهو منظور ڪندا نه
ديش ۾ سموري آبادي ۽ سياسي دشمنن کي به ڪجهه حق حاصل
آتشن جيئن پنهنجو ووٽ پوري آزاديءَ سان پنهنجا وچار
ظاهر ڪرڻ. لهڪ پسند ٿيڪو ڏيڻ ۾ خوشقسمت هو حق.
يا آهي گروهه پنهنجي شڪتين جو پروگ سڏن سياسي
دشمنن کي ختم ڪرڻ هم ڪري ڪيا آتشن جيڪڏهن اهو پهريون
آچرڻ ڪري ڏيکارڻ نه سمجهو ديش واسطي پوري طرح
وفادار آتشن، ۽ اهو سموهم ۾ غداري لاءِ وفادار آتشن.
جيڪڏهن پهلي قسم جو آچرڻ ڪري ڏيکارڻ نه اهو سمجهڻ
گهرجي نه اهو مخالف سرڪار ڪي خيراڻي آيا آتشن اُن کان وڏيڪ
پوندي آهي.

(لفظ 553)

4Q. هيٺ ڏنل ٽڪري جو انگريزيءَ

20 ۾ ترجمو ڪريو.

ڪڏهن يقينن اهڙي سامونڊي ياترا ڪئي
پڻ جهاز ۾ ويٺي رهيو هو. ڏاڍي وڏو
طوفان اٿيو. جهاز ٽڪي هڪ غلام جيڪو
پهريون دفعو سامونڊي سفر ڪري رهيو
هو، دهشت وچان روئڻ لڳو. ڪجهه ڏيرُ ٻڌين هلندو رهيو.
ڪنڌ ڪيو. اڻين ڪجهه ڏيرُ ٻڌين هلندو رهيو. امير
ڪو به ڪيس مان ڪرايچ نه سگهيو. امير
کان پڇيو، "ڇا هن غير به اهڙو خوفي
کاوڙجي پڇيو، "ڇا هن غير به مان ڪرائي سگهي؟
جيڪو هن نيچ کاندر جي مان ڪرائي سگهي؟
هڪ فلاسافر به ان جهاز ۾ سفر ڪري
رهيو هو. هن امير کي چيو، "مان هن شخص
کي چپ ڪرائي سگهان ٿو. ٻڌين تومان بس
مونکي ان جاڳهه جي اجازت ڏيو ته مان ڏيڪي
چاهيان هن سان ڪهان." امير چيو، "تومانکي
اجازت ڏني وڃي ٿي تومان ڏيڪي چاهيو سو ڪريو:
دارشنڪ ڪجهه ملاحن کي سڏايو ۽ انهن
کي حڪم ڏنو ته هن غلام کي سمنڊ ۾ ڦٽي
ڪيو وڃي. ملاحن اڻين ڪيو. بيوس ٿي ان
غريب ماڻهوءَ ڏانهن وڃان روئڻ ڪنڌي
ڏيڻ هٿ پير وڌڻ تيزيءَ سان هلائڻ
شروع ڪري ڇڏيا. هڪ ڏيرُ ٻڌين فلاسافر

ملاحن کي حڪم ڏنو تہ هو ان غلام کي
جهاز تي واپس وٺي اچن. جهاز تي ايندي
ئي هيسيل هڪ دلڪش غلام بدڪل ٽهڪ
ٽي ويو. امير ان اوچتي تبديليءَ تي واڪرو
ٽي ويو. هن فلاسافر کان انجو ڪارڻ پڇيو
فلاسافر چيو- "اسان جڏهن اهو نہ ٿا سمجهون
تہ اسان ڪنهن بہ حالت ۾ حيران ٿيڻ
ناڪ آهيون. جيستائين اسان ڪنهن بدترين
حالت ۾ نہ ٿا پهچي وڃون

20 هيٺ ڏنل نثري جوسنڈي ۾ ترجمو ڪريو. .5Q

Man has always been fascinated by dreams. He has always tried to find explanations for his dreams. Perhaps dreams tell us about the future or the past, perhaps they tell us about our deepest fears and hopes. I don't know. Today, I want to give you a completely different explanation. But before I do so, I must give you one or two facts about dreams. First of all, everybody dreams. You often hear people say, 'I never dream,' when they mean, 'I can never remember my dreams.' When we dream, our eyes move rapidly in our sleep as if we were watching a moving picture, following it with our eyes. This movement is called 'REM', that is Rapid Eye Movement. REM sleep is the sleep that matters. Experiments have proved that if we wake people up throughout the night during REM, they will feel exhausted the next day. But they won't feel tired at all if we wake them up at times when they are not dreaming. So the lesson is clear : it is dreaming that really refreshes us, not just sleep. We always dream more if we have had to do without sleep for any length of time.

If that is the case, how can we explain it ? I think the best parallel I can draw is with computers. After all, a computer is a very primitive sort of brain. To make a computer work, we give it a program. When it is working, we can say it is 'awake'. If ever we want to change the program, that is to change the information we put into the computer, what do we do ? Well, we have to stop the computer and put in a new program or change the old program.

.6Q (a) پريپاسٽائون لکي مثال ڏيو. 2×5=10

(i) اسم خاص 2

(ii) حالت ماڻي 2

(iii) ضمير حاضر 2

(iv) عددي صفت 2

(v) جنس 2

(b) هيٺ ڏنل پهاڪن جي معني لکي جملن ۾ ڪم آڻيو. 2×5=10

(i) ملتاني گهيٽ لو جيڪو پاڻي ٽنڊڪي پوي. 2

(ii) ڪاهه ويندي واڌيو اڏيو. 2

(iii) جنڪهي لٽ ۾ ڏوهي تنڪهي ٻوميٽ لهڪدي 2

(iv) خون ڪستوري ڪيت لکي 2

(v) بکه بچيڙو ٽول داڻهه ديواناڪري. 2

(c) هيٺ ڏنل محاورن جي مهٽي لکي جملي ۾ ڪم آڻيو: 2×5=10

(i) گٽ ڏيڪ 2

(ii) ڪٽ ڪرڻ 2

(iii) چوڏهيو لهڻ 2

(iv) ترڪان اڳي برڪاٽ 2

(v) بکر پوسات ڪرڻ 2

(d) حرف ندا جي مثال ڏيئي ٻن حالتون ظاهر ڪرڻ سان
چيا ويندا آهن. مثال لکو. 2×5=10

(i) واهه ! واهه ! 2

(ii) هاءِ هاءِ ! هاءِ گهوڙا ! 2

(iii) ماڻ ! ماڻ پيٽي ! 2

(iv) شال ! شل ! مون ! 2

(v) اڏي ! ڏي ! او ! اي. 2